

Netrukus pasirodysianti knyga „Kabinetas 339“ – žurnalistinis tyrimas, kuris, lyg įtemptas trileris atskleidžia tai, kas iš tiesų vyksta Lietuvos politikoje, o kartu iš vidaus parodo ir žurnalistikos virtuvę. Kviečiame daugiau apie šią knygą sužinoti iš pirmų lūpų – žurnalistai ir knygos autoriai Dovydas Pancerovas bei Birutė Davidonytė dalinasi knygos rašymo užkulisiais ir iššūkiais, kuriuos teko įveikti, kad ši knyga galėtų pasiekti kiekvieną skaitytoją. Nekantriai šią knygą gali užsisakyti jau dabar! Išankstinė knygos prekyba vyksta internetiniame knygyne www.knyguklubas.lt.

Ar galite labai trumpai paaiškinti, kuo tiriamoji žurnalistika skiriasi nuo įprastos žurnalistikos?

Dovydas: Labai supaprastintai galima sakyti, kad aktualijų žurnalistai praneša apie svarbiausius naujienas, svarbiausius įvykius, o tiriantys žurnalistai priešingai – pasakoja apie dalykus, kuriuos visomis išgalėmis bandoma nuslėpti nuo visuomenės.

Birutė. Tiriantis žurnalistas neaprašinėja karštų naujienų, bet į viešąją erdvę pats atneša naujieną, kurią atskleidžia jo tyrimas.

Tiriamoji žurnalistika yra labiau net ne žurnalistikos rūšis, o metodas, kai žurnalistas pats aiškinasi faktus, renka dokumentus, liudijimus. Tiriamajai žurnalistai reikia daugiau laiko, nes tyrimai trunka kelis mėnesius, pusmetį. Va, mes premjero reikalus tyrėme apie metus.

Taigi Jūsų darbas nėra panašus į redakcijoje prie kompiuterio sėdinčio ir kavą gurkšnojančio raštininko. Girdėjome, kad ir pačią knygą galima skaityti kaip įtempto siužeto trilerį?

Dovydas: Būna įvairių situacijų. Kartais sėdime prie kompiuterio, kartais dienų dienas skaitome dokumentus, kartais einame į susitikimus su slaptais šaltiniais požeminiuose garažuose.

Birutė. Pritarčiau, kad būna visokių situacijų. Mūsų darbas yra surinkti kuo daugiau informacijos ir duomenų, kad vėliau galėtume pagrįsti ir įrodyti kiekvieną žodį. Knygoje „Kabinetas 339“ išsamiai aprašėme savo darbą.

Kalbant apie mūsų knygą, tai ji tikrai turi politinio trilerio bruožų. Joje netrūksta įtampos, įvykiai dažnai veja vienas kitą. Aprašėme patirtą spaudimą, šantažą, išdavystę, be to, aprašėme ir politikos, valstybės valdymo užkulsius.

Kodėl savo knygai „Kabinetas 339“ pasirinkote realius politikos užkulisius su realiais veikėjais?

Birutė. Knygoje aprašėme metus laiko besitęsusį mūsų žurnalistinį tyrimą, kurio centre buvo Vyriausybė ir premjeras Saulius Skvernelis.

Dovydas: Sakytčiau, gyvenimas taip pasirinko, ne mes. Mūsų knyga yra publicistinė, dokumentinė. Knygoje aprašėme tikrus įvykius, tikrus savo darbo užkulisius, tikrą tyrimą.

Vienas mūsų kolega sakė: knygos stilius primena detektyvą, ir trumpoje perspektyvoje tai gali būti minusas, nes faktai pateikiami lyg kokiame romane ir gali nesulaukti deramos reakcijos iš visuomenės, žiniasklaidos, politikų; bet tai gali tapti knygos stiprybė ilgoje perspektyvoje, nes ją bus įdomu skaityti ir po dešimties metų.

Tai čia taip vienas mūsų kolega įvertino. Nežinau, ar jis teisus, bet man norėtusi tikėti, kad teisus.

Pagal kokią strategiją judu dirbote? Kokiu principu dalindavotės tyrimo užduotis, o galop ir knygos temas?

Dovydas: Jeigu mūsų darbo stilių bandytume paaiškinti labai paprastai ir primityviai, tai gal būtų galima skirstyti šitaip: Birutė dažniau dirbdavo su dokumentais ir duomenų tikrinimu, o aš dažniau vaikščiodavau pas žmones, šaltinius. Bet tai būtų ne visiškai tikslus paaiškinimas, nes iš tikrųjų mes abu darėme visas užduotis.

Birutė. O rašydami knyga su Dovydu pasidarėme labai detalų siužeto planą ir pasidalinome skyrius, kuriuos kiekvienas rašysime. Pasiskirstėme pagal išsigilinimą į konkrečias temas. O vėliau, kai jau turėjome pirmąjį juodraštį, kartu viską skaitėme, pildėme, redagavome ir, galiausiai, suvienodinome stilių.

Su kokiais didžiausiais iššūkiais atliekant tyrimą, kuris nugulė į knygos puslapius, Jums teko susidurti?

Birutė. Man atrodo, patys didžiausi iššūkiai kilo tuomet, kai politikai ėmė riboti mūsų prieigą prie informacijos. Turiu omeny, kad tai pakenkė ne tik mums su Dovydu, ne tik 15min redakcijai, bet tai realiai buvo smūgis visiems Lietuvos žurnalistams.

Dovydas: Aš irgi sakytčiau, kad didžiausias iššūkis buvo spaudimas iš Vyriausybės, premjero komandos. Galiausiai tai išvirto į šantažą ir privedė prie to, kad sužinojome labai negerų dalykų apie savo komandos narį, kolegą, bičiulį, – nors dabar reiktų sakyti *buvusį* komandos

narį ir bičiulį.

O kas buvo lengviausia (žinoma, jeigu buvo lengvų dalykų)?

Birutė. Man tai sunku pasakyti.

Dovydas: Lengviausia buvo diskutuoti apie viršelį! Knygos viršelis tikrai puikus, ačiū autorei Jurgai Želvytei.

O visa kita buvo sunku. Sudėtingas tyrimas, sudėtinga atlaikyti spaudimą, sudėtinga atvirai rašyti, sudėtinga redaguoti. Įdomiausiai štai kas: nors darbas buvo sunkus, bet, kaip supratau iš pirmųjų atsiliepimų, knygą skaityti lengva ir įdomu. Sako, 350 puslapių tekstą žmonės perskaito per kelias valandas.

Gal sulaukėte skambučių, žinučių, laiškų su „rekomendacijomis“ nutraukti tyrimą ir jo nesudėti į knygos puslapius?

Birutė. Ne, tiesioginių prašymų nesulaukėme. Tačiau sulaukėme nemažai spaudimo ir netiesioginių užuominų, kurias supratome kaip šantažą. Tai išsamiai ir atvirai aprašėme knygoje.

Kaip manote, kas labiausiai nelaukia gruodžio pradžios, kai Jūsų tiriamosios žurnalistikos knyga „Kabinetas 339“ pasirodys knygynų lentynose?

Birutė. Tikiuosi, kad laukia visi.

Dovydas: Aš tai esu linkęs manyti, kad keli žmonės visgi nelaukia. Bet ką jau padarysi, toks mūsų darbas.

O patys ar ramiai laukiate knygos pasirodymo knygynų lentynose?

Birutė. Taip, laukiu ramiai, bet nekantriai.

Dovydas: Pritariu. Šis pavasaris buvo labai varginantis. Tuo pačiu metu baiginėjome savo žurnalistinį tyrimą, rašėme knygą ir išgyvenome rimtą profesinį išbandymą, kai paaiškėjo šlykštūs dalykai apie mūsų pačių komandą. Va tada tai buvo sunku, ir neramu. O dabar... Dabar ramu. Darbas padarytas.

Kaip manote, kas turėtų perskaityti šią knygą, o kam geriau jos neatsiversti?

Birutė. Aišku, knyga neabejotinai galėtų sudominti visus, kas domisi žurnalistika ir politika. Tačiau mes stengėmės visą istoriją pasakoti paprastai ir įdomiai. Ilgai galvojome, kaip sudėtingus, techninius dalykus papasakoti paprastai ir aiškiai.

Iš pirmųjų atsiliepimų supratau, kad mums tai pavyko, todėl tikiuosi, kad knyga bus aktuali ir įdomi įvairioms auditorijoms.

Dovydas: Birutė viską ir išvardino. Aš taip reklamiškai pasakysiu: knyga turėtų sudominti tuos, kam patiko filmai „Spotlight“, „All the President’s Men“, „The Post“, arba serialai „House Of Cards“, „The Paper“.

Tik reiktų nepamiršti, kad mūsų knyga nėra romanas, joje aprašomi įvykiai ką tik nutiko Lietuvoje.

Kokia pagrindinė Jūsų žinutė ir kuo ši knyga pasitarnaus Lietuvos demokratijai ir viešajam interesui?

Dovydas: Man atrodo, kad ši knyga atskleidžia politikos realybę. Žmonės dažniausiai mato, kaip politikai stovi priešais televizijų kameras ir aiškina, kodėl priėmė vieną ar kitą sprendimą. Bet mažai kas žino užkulisinius dalykus: kokie lobistai ar šešėliniai veikėjai siekė to sprendimo? kaip jie priėjo prie politiko? kokia tikroji to sprendimo nauda visuomenei?

Knygoje pasakojame būtent apie tą nematoną politiką, valstybės valdymo pagrindį. Sakyčiau, kad jau vien kalbėjimas apie tai stiprina mūsų demokratiją.

Birutė. Manau, kad demokratijoje visuomenės teisė žinoti viską apie jos pinigais išlaikomų politikų sprendimus yra viena svarbiausių.

Nors knyga „Kabinetas 339“ dar tik atkeliaus į knygynų lentynas, tačiau jau dabar teiraujamės, ar galime tikėtis tęsinio?

Dovydas: Turbūt neįmanoma pasakyti, ar bus šios knygos tęsinys. Bet galiu pasakyti, kad rašau detektyvinį romaną apie tiriančius žurnalistus. Romane stengiuosi papasakoti apie žurnalistų išgyvenimus, kai prasiskverbi į valstybės pagrindį: intrigas, malipuliacijas, nuolatinį netikrumo jausmą, persekiojimą, spaudimą. Bet šiandien dar per anksti apie tai kalbėti, dar reikia labai daug dirbti su romano tekstu.

Dabar svarbiausias darbas yra „Kabinetas 339“.

Dėkojame už pokalbį ir nekantriai laukiame spaustuvės dažais kvepiančių pirmųjų

**knygos egzempliorių! Nekantriausią knygą „Kabinetas 339“ gali užsisakyti jau
dabar! Išankstinė knygos prekyba vyksta internetiniame knygyne
www.knyguklubas.lt.**

